

CACHE 16

WIJSHEID EN DWAASHEID

KERN VAN DE CACHE

De jongeren zullen leren dat het zoeken van wijsheid goed is en God vreugde geeft.

DOELSTELLINGEN VAN DE CACHE

De jongeren zullen in staat zijn om:

- ✓ Wijsheid en dwaasheid te omschrijven.
- ✓ Geestelijke wijsheid te onderscheiden van aardse wijsheid.
- ✓ De valkuilen van dwaasheid en de zegeningen van wijsheid te herkennen.

SLEUTELVERS

Spreeken 9:10 Het beginsel van wijsheid is de vreeze des HEEREN en de kennis van de heiligen is inzicht.

TOEPASSING

- ✓ Vlucht weg van dwaasheid en zoek naar wijsheid.
- ✓ Vraag God om Zijn wijsheid.
- ✓ Moedig anderen aan om wijsheid na te streven.

AANKNOPINGSPUNT

Wat is wijsheid?

Wat komt er in je op als je aan wijsheid denkt? Mogelijk denk je aan een oude filosoof met een lange grijze baard. Misschien denk je aan een universiteitsprofessor. Of misschien zou je zeggen dat wijsheid een bijzonder intelligent persoon is die voor eender welk examen zou slagen.

Volgens de Bijbel kan wijsheid worden gedefinieerd als: Wat je weet van God en Zijn Woord kunnen vertalen voor alle situaties in het leven. Het is het gebruik van de beste middelen op de beste momenten om de beste doelen te bereiken voor de glorie van God.

Hier is hoe een wijze predikant het zei: 'Wijsheid in regeren is gerechtigheid; wijsheid in spreken is bescheidenheid; wijsheid in gedrag is voorzichtigheid; wijsheid in beoordelen is onderscheidingsvermogen.'¹

Wat is dwaasheid?

Je hebt misschien wel eens iemand horen zeggen dat je niet dwaas moet zijn. Maar wat betekent het eigenlijk om dwaas te zijn? En is dwaasheid echt zo erg?

Naast wijsheid richt de Bijbel zich ook vaak op haar tegenhanger, dwaasheid. Alistair Begg merkt hierbij op: 'Als de Bijbel spreekt over dwazen en dwaasheid; verwijst het niet naar mentale tekortkomingen, maar naar morele slechtheid.... Als eerste ontkennen [dwazen] het bestaan van God (Ps.14:1), en vervolgens ontkennen [ze] de waarden van het leven.'²

UITLEG

De Bijbel spreekt geregeld over wijsheid en dwaasheid. Lees volgende teksten eens en probeer ze in je eigen woordenⁱ te herhalen:

- *Wanneer u echter bittere afgunst en eigenbelang in uw hart hebt, beroem u dan niet en lieg niet tegen de waarheid. Dat is niet de wijsheid die van boven komt, maar ze is aards, natuurlijk, duivels. (Jak.3:14-15)*
- *Maar de wijsheid die van boven is, is ten eerste rein, vervolgens vreedzaam, welwillend, voor rede vatbaar, vol barmhartigheid en goede vruchten, onpartijdig en ongeveinsd. (Jak.3:17)*
- *Ik zal de wijsheid van de wijzen verloren doen gaan. (1Kor.1:19b)*

ⁱ Tip: als je het moeilijk vindt om een Bijbeltekst in je eigen woorden te zeggen, kan de BasisBijbel een grote hulp zijn.

- *Want de wijsheid van deze wereld is dwaasheid bij God. (1Kor.3:19a)*
- *Want het dwaze van God is wijzer dan de mensen. (1Kor.1:25a)*
- *Want omdat, in de wijsheid van God, de wereld door haar wijsheid God niet heeft leren kennen. (1Kor.1:21a)*
- *Maar voor hen die geroepen zijn, zowel Joden als Grieken, prediken wij Christus, de kracht van God en de wijsheid van God. (1Kor.1:24)*
- *Opdat uw geloof niet zou bestaan in wijsheid van mensen. (1Kor.2:5)*
- *Opdat uw geloof ... zou bestaan ... in kracht van God. (1Kor.2:5)*
- *Terwijl zij zich uitgaven voor wijzen, zijn zij dwaas geworden. (Rom.1:22)*
- *Deze dingen hebben wel een schijnreden van wijsheid, door eigenwillige godsdienst en nederigheid. (Kol.2:23a)*
- *O, diepte van rijkdom, zowel van wijsheid als van kennis van God, hoe ondoordringelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen! (Rom.11:33)*

Vier niveaus van dwaasheid

Misschien denk je dat een dwaas gewoon een dwaas is. Van die mensen die extreem domme dingen doen of uiterst onderdoordachte uitspraken hebben. Maar dat is niet helemaal waar. Er zijn verschillende soorten dwazen. Kijk eens naar deze vier niveaus van dwaasheid en hoe de Bijbel over elk ervan spreekt.³

o De eenvoudige (naïve) dwaas

Ondoordacht en goedgelovig, heeft helemaal geen weet van morele oorzaak en gevolg. Hij doet maar wat zijn gevoel ingeeft.

Een schrandere ziet het kwaad en verbergt zich, maar onverstandigen gaan voort en zullen daarvoor boeten. (Spr.22:3)

o De zelfverzekerde dwaas

Bekend om zijn koppigheid en grote mond. Eigenzinnig als hij is lijkt hij er ook nog enorm fier op te zijn.

De hoogmoedigen hebben mij ten zeerste bespot, toch ben ik van Uw wet niet afgeweken. (Ps.119:51)

- o De enthousiaste dwaas

Verwerpt stevast wijsheid en is in plaats daarvan trouw aan destructieve ideeën en houdingen. Hij vindt er plezier in om dwaze dingen te bedenken, ook al weet hij dat het hemzelf en anderen schade toebrengt.

Hij zal sterven omdat er geen vermaning was, door zijn grote dwaasheid zal hij verdwalen. (Spr.5:23)

- o De arrogante dwaas

Een spotter die openlijk minachting heeft voor geestelijke waarheid en morele gerechtigheid. Hij is mogelijk zelfs de meest intelligente onder de dwazen, maar omwille van zijn afkeer van de wijsheid van God, verzet hij zich er openlijk tegen.

Dat zij u gezegd hebben dat er in de laatste tijd spotters zullen zijn, die naar hun eigen goddeloze begeerten wandelen. Zij zijn het die scheuringen veroorzaken, natuurlijke mensen, die de Geest niet hebben. (Jud.1:18-19)

Twee soorten wijsheid

Niet alle wijsheid heeft dezelfde oorsprong. Er zijn eigenlijk verschillende soorten wijsheid. Je kunt iemand ontmoeten die een groot zakenman is en hem wijs noemen. Of een zeer intelligente en hoog opgeleide persoon die veel over het leven heeft geleerd en zeggen dat hij wijs is. Maar is dat dezelfde soort wijsheid die we in de Bijbel zien?

De een is aardse wijsheid en de ander wijsheid van boven. Aardse wijsheid is erop gericht om eigen doelen en verlangens zo efficiënt mogelijk tot stand te laten komen. Hierbij kijkt ze rondom haar en leert van de omstandigheden en de ervaringen van anderen. De wijsheid van boven is erop gericht om God in alles te weerspiegelen en zoekt naar dat wat opbouwt en de vrede bewaart (cf.Jak.3:13-17). Eigen doelen en verlangens zijn hieraan ondergeschikt.

De wijsheid van de wereld kan aantrekkelijk lijken, en niet alles van deze wijsheid is perse slecht, maar als ze niet begint met een nederige vrees voor de Heer (Ps.111:10) en doordrongen is met Bijbelse principes (Jer.8:9), is het uiteindelijk dwaasheid! De Bijbel waarschuwt ons dat veel mensen op deze manier zullen worden misleid, vooral in de 'laatste dagen'.

Terwijl zij zich uitgaven voor wijzen, zijn zij dwaas geworden. (Rom. 1:22).

Waarom zoeken naar wijsheid?

We worden aangespoord om te zoeken naar wijsheid, maar waarom? Wat is er zo goed aan om wijsheid te hebben?

- o God wilt het

Het beginsel van wijsheid is: verwerf wijsheid, en bij alles wat je verwerft: verwerf inzicht! (Spr.4:7)

Wandel met wijsheid bij hen die buiten zijn, en buit de geschikte tijd uit. (Kol.4:5)

God, de Alwijze, onze Schepper die ons maakte naar Zijn beeld wilt dat we Hem weerspiegelen hier op aarde. Hij wilt dat we Hem vertegenwoordigen. Het is dan ook niet meer dan logisch dat Hij ons opdraagt om te groeien in wijsheid.

- o Het is voor ons welzijn

Welzalig is de mens die wijsheid vindt, de mens die inzicht verkrijgt, want haar opbrengst is beter dan de opbrengst van zilver en haar inkomen beter dan bewerkt goud, zij is kostbaarder dan robijnen. Al jouw wensen zijn met haar niet te vergelijken. Lengte van dagen is in haar rechterhand, in haar linkerhand zijn rijkdom en eer. Haar wegen zijn lieflijke wegen, al haar paden zijn vrede. Zij is een boom des levens voor wie haar vastgrijpen: wie haar vasthouden, zijn gelukkig te prijzen. (Spr.3:13-18)

Roept wijsheid niet... Rijkdom en eer is er bij Mij, duurzaam bezit en gerechtigheid. Mijn vrucht is beter dan bewerkt goud en dan zuiver goud, Mijn opbrengst beter dan het beste zilver. (Spr.8:1,18-19)

Wie verstand verwerft, heeft zijn leven lief, wie inzicht bewaart, vindt het goede. (Spr.19:8)

Wijsheid zal je helpen verstandige beslissingen te nemen bij het uitgeven van geld, het kiezen van vrienden, het slagen in het huwelijk, het omgaan met conflicten, het opvoeden van kinderen, het onderscheiden van de juiste woorden, het kiezen van entertainment, het budgetteren van tijd en nog veel meer situaties waar we allemaal dagelijks mee te maken hebben.

Hoe kan je wijsheid verkrijgen?

Alleen een dwaas zou zeggen dat hij geen wijsheid wil! Maar het willen en het krijgen zijn twee verschillende dingen. Is Gods wijsheid beschikbaar? Als dat zo is, kan iedereen die het wil ook krijgen? Het antwoord is 'ja'. Lees eens wat Wijsheid zelf zegt:

Ik heb lief wie Mij liefhebben, en wie Mij ernstig zoeken, zullen Mij vinden. (Spr.8:17)

In feite is God blij als je wijsheid zoekt. Toen Hij destijds verscheen aan de 20-jarige Salomo, zei God: 'Vraag wat ik U geven zal' (1Kon.3:5). Salomo antwoordde (vs. 7-9):

Nu dan, HEERE, mijn God! Ú hebt Uw dienaar koning gemaakt in de plaats van mijn vader David. Ík ben echter een jonge man: ik weet niet uit of in te gaan. En Uw dienaar is te midden van Uw volk geplaatst, dat U verkozen hebt, een groot volk, dat vanwege de menigte niet geteld of geschat kan worden. Geef dan Uw dienaar een opmerkzaam hart, om recht te kunnen spreken over Uw volk, om met inzicht onderscheid te kunnen maken tussen goed en kwaad, want wie zou over dit machtige volk van U kunnen rechtspreken?

In zijn reactie toonde Salomo nederigheid en afhankelijkheid van God.

Het was goed in de ogen van de Heere dat Salomo dit gevraagd had. God antwoordde:

Omdat u hierom gevraagd hebt, en niet gevraagd hebt om een lang leven voor uzelf; omdat u niet om rijkdom voor uzelf hebt gevraagd en niet om de dood van uw vijanden hebt gevraagd, maar om inzicht hebt gevraagd voor uzelf om naar rechtszaken te kunnen luisteren, zie, daarom doe Ik overeenkomstig uw woorden: zie, Ik geef u een wijs en verstandig hart, zodat uws gelijke er vóór u niet geweest is, en uws gelijke na u niet zal opstaan. En zelfs dat waar u niet om gevraagd hebt, geef Ik u: zowel rijkdom als eer, zodat niemand onder de koningen uws gelijke zal zijn, al uw dagen. (1Kon.3:11-13)

PRAKTISCH

Waar te beginnen?

- o Erken

Geef toe dat je wijsheid nodig hebt en ga ernaar op zoek. Salomo zei: ‘bij de ootmoedigenⁱⁱ is wijsheid’ (Spr. 11:2). Jouw zoektocht naar wijsheid moet beginnen met de bereidheid om niet te hoog over jezelf te denken, maar toe te geven dat je Gods hulp nodig hebt om de juiste antwoorden in het leven te krijgen (1Kor.3:18). Met andere woorden, om wijsheid te krijgen heb je een hart nodig dat wilt leren.

- o Kijk

Aangezien God de ‘alleen wijze God’ is (Rom. 16:27), is het logisch dat we naar Hem kijken als de bron van wijsheid. Als we ware wijsheid willen, moeten we wijsheid bij Hem zoeken. Spreuken 2:6 zegt: ‘De HEERE geeft immers wijsheid, uit Zijn mond komen kennis en inzicht.’ De manier waarop we Gods wijsheid ontvangen is door Jezus Christus, ‘in Wie al de schatten van de wijsheid en van de kennis verborgen zijn’ (Kol.

ⁱⁱ Ootmoedig = nederig

2:3). Als je wijsheid wilt zien, kijk dan naar Jezus Christus, want Hij is de wijsheid van God (1Kor.1:24, 30)!

- o Vraag

Vance Havner deed ooit de wijze uitspraak:

'Als je geen kennis hebt, ga dan naar school. Als het je aan wijsheid ontbreekt, ga dan op je knieën!' ⁴

En dit wordt ook bevestigd in Gods Woord:

En als iemand van u in wijsheid tekortschiet, laat hij die dan vragen aan God, Die aan ieder overvloedig geeft en geen verwijten maakt, en ze zal hem gegeven worden. (Jak.1:5)

De Bijbel zegt dat als we wijsheid wensen, we God erom moeten vragen in gebed, net als Salomo (1 Koningen 3:7-9) en Daniël (Dan 2:23). Hier is hoe Paulus voor de Kolossenzen bad:

Daarom houden ook wij niet op, vanaf de dag dat wij het gehoord hebben, voor u te bidden en te smeken dat u vervuld mag worden met de kennis van Zijn wil, in alle wijsheid en geestelijk inzicht. (Kol.1:9; vgl. Ef.1:17)

Bid om wijsheid!

- o Lees

Zonder een groeiende kennis van Gods Woord, de Bijbel, zullen we nooit groeien in wijsheid.

De wet van de HEERE is volmaakt, zij bekeert de ziel; de getuigenis van de HEERE is betrouwbaar, zij geeft de eenvoudige wijsheid. (Ps.19:8; vgl. 119:97-100)

De wijzen zullen beschaamd staan, ontsteld zijn en gevangen worden. Zie, zij hebben het woord van de HEERE verworpen, wat voor wijsheid zouden zij dan hebben? (Jer.8:9)

Aangezien God tot ons spreekt door Zijn Woord, is het belangrijk om de Bijbel te lezen, bestuderen, memorizeren, erover na te denken en ernaar te luisteren. Zo groei je in wijsheid en inzicht.

Laat het woord van Christus in rijke mate in u wonen, in alle wijsheid. (Kol.3:16)

- o Associeer

Het is duidelijk dat we sterk worden beïnvloed door de personen met wie we optrekken. Spreuken 13:20 zegt:

Wie met wijzen omgaat, zal wijs worden, maar wie omgaat met dwazen, zal het slecht vergaan.

Als slecht gezelschap de goede zeden bederft (1Kor.15:33), zal goed gezelschap de goede zeden versterken. Ga daarom bewust om met mensen die een voorbeeld zijn van wat het betekent om Christus te volgen. Zoals Paulus tegen de Filippenzen zei:

Wat u ook geleerd en ontvangen en gehoord en in mij gezien hebt, doe dat; en de God van de vrede zal met u zijn. (Fil.4:9; vgl. 1Kor.11:1)

- o Blijf groeien

Omdat er altijd ruimte is voor groei, moeten we ernaar blijven streven om op dit gebied te groeien. En groeien in wijsheid is niet hetzelfde als meer weten. Iemand merkte eens op:

'Het lezen van een spreuk duurt maar een paar seconden; het toepassen van een spreuk kan een leven lang duren.'

Dit was ook zo bij Jezus toen Hij mens werd, ook Hij groeide in wijsheid (Luc.2:40). Het kost moeite, maar blijf volhouden!

Twee grote indicatoren van wijsheid

- o De 'vreze des Heeren' is het begin van wijsheid

God vrezen is niet voor Hem sidderen van angst, maar buigen met ontzag, respect en volledig vertrouwen in Zijn doelen voor ons leven.

De vreze des HEEREN is het beginsel van de kennis. (Spr.1:7)

Dan zul je de vreze des HEEREN begrijpen, de kennis van God vinden. (Spr.2:5)

Het beginsel van wijsheid is de vreze des HEEREN en de kennis van de heiligen is inzicht. (Spr.9:10)

Maar tegen de mens heeft Hij gezegd: Zie, de vreze des Heeren, dat is wijsheid, en zich afkeren van het kwade is inzicht. (Job 28:28)

De slotsom van al wat door u gehoord is, is dit: Vrees God, en houd u aan Zijn geboden, want dit geldt voor alle mensen. (Pred.12:13)

Ga dus op zoek naar wie God is. Leer meer over Zijn karakter. Denk na over Zijn goddelijkheid. Observeer de schepping, niet alleen deze aarde, maar durf eens te gluren in het heelal.

o Onze houding laat onze wijsheid zien

*Wie is wijs en verstandig onder u? Laat hij uit zijn goede levenswandel zijn werken laten zien, in zachtmoedige wijsheid. Wanneer u echter bittere afgunst en eigenbelang in uw hart hebt, beroem u dan niet en lieg niet tegen de waarheid. Dat is niet de wijsheid die van boven komt, maar ze is aards, natuurlijk, duivels. Want waar afgunst en eigenbelang is, daar heersen wanorde en allerlei kwade praktijken. Maar de wijsheid die van boven is, is ten eerste rein, vervolgens vreedzaam, welwillend, voor rede vatbaar, vol barmhartigheid en goede vruchten, onpartijdig en ongeveinsd. En de vrucht van de gerechtigheid wordt in vrede gezaaid voor hen die vrede stichten.
(Jak.3:13-18)*

Het zijn niet zozeer je woorden die getuigen van je wijsheid. Het is vooral je houding, je hartsingesteldheid. Een zuiver hart dat niet blij is met zonde en op zoek gaat naar vrede. Zichzelf daarbij niet voorop stelt, maar de ander probeert te vinden en tegemoet te komen. Dat niet zomaar steunt op eigen overtuigingen, maar ook andere inzichten sterk in overweging neemt. Een diep verlangen om anderen lief te hebben in hun nood, zoekend naar manieren om goed te doen. Kortom, een hart dat oprecht wandelt met de Heere en zich door Hem wilt laten leiden en vormen, zelfs tegen eigen gevoel in. Zo'n hart getuigt van wijsheid en zal ook wijze woorden doen spreken.

Quiz der dwazen

Vraag	Vers	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Altijd
Denk je dat er geen God is?	Ps.14:1					
Beledig je God of gebruik je Zijn naam zonder nadenken?	Ps.74:18					
Ben je een opstandig iemand?	Ps.107:17					
Heb je geen ontzag voor God?	Spr.1:7					
Vind je het fijn om je schandelijk te gedragen?	Spr.10:23					
Heb je moeite om fouten toe te geven?	Spr.14:9					
Geloof je alles wat men zegt?	Spr.14:15					
Minacht je jouw ouders?	Spr.15:20					
Laat jij jezelf niet terechtwijzen?	Spr.17:10					
Vind je het belangrijk dat de ander jouw mening weet?	Spr.18:2					
Is je antwoord al klaar voordat de ander is uitgesproken?	Spr.18:13					
Beland je graag in een conflict?	Spr.20:3					
Leer je niet uit je fouten?	Spr.26:11					
Vertrouw je op jezelf?	Spr.28:26					
Zeg je alles wat je denkt?	Spr.29:11					
Ben je snel geïrriteerd?	Pred.7:9					
Komen er dwaze woorden uit je mond?	Pred.10:12					
Negeer je wat Jezus van je vraagt?	Matt.7:26					

Quiz der wijzen

Vraag	Vers	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Altijd
Sta je stil bij de goede dingen die de Heer voor je doet?	Ps.107:43g					
Ben je ijverig?	Spr.6:6					
Houd je van mensen die jou terechtwijzen?	Spr.9:8					
Heb je ontzag voor de Heer?	Spr.9:10					
Denk je na over wat je zegt?	Spr.10:19					
Ben je bekommert om de ziel van anderen?	Spr.11:30					
Luister je naar goede raad?	Spr.12:15					
Houd je rekening met de waarschuwingen van je ouders?	Spr.13:1					
Trek je op met wijze mensen?	Spr.13:20					
Sta je bekend om je wijze woorden en goede inzichten?	Spr.16:23					
Zoek je echt naar wijsheid?	Spr.18:15					
Laat je jezelf bedwelmen door alcohol?	Spr.20:1					
Vind je jezelf een wijs persoon?	Spr.26:12					
Ben je een vreedestichter?	Spr.29:8					
Weet je jezelf te beheersen?	Spr.29:11					
Doe je wat Jezus van je vraagt?	Matt.7:24					
Ben je klaar om Jezus te ontmoeten?	Matt.25:13					
Heb je een goede levenswandel?	Jak.3:13					

GROEPSVRAGEN

1. Wat zijn enkele van je sterktes en zwaktes volgens 'De quiz der wijzen' en 'De quiz der dwazen'?
2. Wat kan jij doen om te groeien in wijsheid?
3. Hoe kun je het verschil zien tussen wereldse wijsheid en de wijsheid van God?
4. Hoe moedigt de wijsheid van God je aan in je streven naar wijsheid? (Lees Jakobus 3:11-18)

MEMORIEVERS

*Het beginsel van wijsheid is de vreze des HEEREN en de kennis van de heiligen is inzicht.
(Spr.9:10)*

GEBED

- ✓ Dank God dat Hij wijs is.
- ✓ Herinner je dat Jezus Christus de wijsheid van God in praktijk is.
- ✓ Vraag God om jouw te bekwamen om te groeien in wijsheid.
- ✓ Belijd de gebieden in leven waarin je eerder als een dwaas wandelt.

¹ George SeEVERS, quoted in Curtis C. Thomas, *Practical Wisdom for Pastors* (Wheaton: Crossway, 2001), p. 210.

² Alistair Begg, *Made for His Pleasure* (Chicago: Moody, 1996), p. 141.

³ Gary D. Nation, "Character Deficiency Syndrome," Probe Ministries, <http://www.leaderu.com/orgs/probe/docs/char-def.html> (accessed April 4, 2015).

⁴ Quoted in Michael Catt, *Courageous Teens* (Nashville: B&H Publishing Group, 2012), p. 157.